

ПРИСЯГА У СЛУЖБОВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ОНОВЛЕНИЙ ПОГЛЯД НА РЕСУРС ПІД ЧАС ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ**OATH IN UKRAINIAN SERVICE LAW: AN UPDATED LOOK AT THE RESOURCE DURING THE LEGAL REGIME OF THE MARTIAL LAW**

Коломоєць Т.О., д.ю.н., професор, Заслужений юрист України,
член-кореспондент НАПрН України,
декан юридичного факультету
Запорізький національний університет

Кремова Д.С., PhD,
викладач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізький національний університет

Присяга у службовому праві є унікальним правовим феноменом, ресурс якого сформовано завдяки поєднанню властивостей особливого юридичного факту, правового символу, правового ритуалу, правової процедури у специфічній сфері об'єктивізації – публічно-службовій діяльності, із наданням особі, яка вперше вступає на публічну службу, правового статусу публічного службовця, що, у свою чергу, зумовлює особливий «юридико-моральний» зв'язок особи із «служінням» публічним інтересам, дотриманням нею відповідних зобов'язань такого служіння у професійній діяльності й гарантованістю такого дотримання за рахунок державно-правових заходів. Саме завдяки «присяжним» нормам регламентуються засади «вірного», «сумлінного», «відданого» служіння особи публічним інтересам, визначається специфіка правового статусу такої особи, уповноваженої «служити» публічним інтересам, й реагування держави на порушення особою відповідного урочистого публічного зобов'язання, «дефектність» «якості» морально-правового зв'язку особи із державою, роль і значення якого недооцінювати, з огляду на цільову спрямованість публічно-службової діяльності, не варто, а тим більше під час дії правового режиму воєнного стану, коли «гострота» відданості, сумлінності, патріотичності служіння особи публічним інтересам зростає у разі. За таких умов важливо усвідомлювати, що дотримання «присяжних» норм як одна із форм реалізації норм права вимагає оновлення засад регламентації, саме із акцентом на особливість умов такого дотримання, а отже оновлення як регулятивних засад, так і охоронних, із забезпеченням релевантності правового підґрунтя використання ресурсу всього інституту «присяжних» норм й сфери та умов їх об'єктивізації, а це, у свою чергу, й «якості» такого використання не тільки в умовах «звичайного», а й особливого правового режиму, в т.ч. й в умовах дії правового режиму воєнного стану, що в умовах сьогодення для України набуває неабиякого практичного значення. На підставі аналізу наявних тематичних джерел та з урахуванням реальних викликів часу, запропоновано модель нормативного закріплення засад використання ресурсу присяги у службовому праві під час дії правового режиму воєнного стану, яка б забезпечила підґрунтя для «якісного» існування такого феномену не лише в умовах «звичайного» правового режиму регламентації публічно-службових відносин, а й «відреагувала на запит реального служіння Українському народові» в унікальних правових режимах.

Ключові слова: присяга у службовому праві, правовий режим воєнного стану, ресурс, оновлена правова модель, законодавство, правозастосування, публічна служба.

Oath in service law is a unique legal phenomenon which resource is formed due to the combination of properties of a special legal fact, legal symbol, legal ritual, legal procedure in a specific sphere of objectification – public service activity, with granting a person entering the public service for the first time the legal status of a public servant, which in turn predetermines a special «legal and moral» connection of a person with «service» to public interests, compliance with relevant obligations. It is thanks to «sworn» norms regulate the basis of «faithful», «conscientious», «devoted» service of a person to public interests, determine the specifics of the legal status of such a person authorized to «serve» public interests, and the response of the State to the violation by a person of a corresponding solemn public obligation, the «defect» of the «quality» of moral and legal connection between a person and the State, whose role and significance should not be underestimated, given the target focus of public-service activity, and even less in Under such conditions, it is important to recognize that the observance of «jury» norms as a form of law enforcement requires the updating of regulatory principles, precisely by focusing on the specific conditions of such observance, and, consequently, by updating both regulatory and protective ones, by ensuring the relevance of the legal basis for the use of the resource of the entire institution of «jury» norms and the sphere and conditions of their objectification, and this, in turn, requires the «quality» of such use not only under «ordinary» but also under special legal regimes. Based on the analysis of available thematic sources and taking into account the real challenges of the time, the model of normative fixation of principles of using the resource of oath in service law during the legal regime of martial law, which would provide the basis for «qualitative» existence of such phenomenon not only in conditions of «normal» legal regime of regulation of public-service relations, but also «responded to the request of real service to the Ukrainian people» in unique legal regimes, was proposed.

Key words: oath in service law, legal regime of martial law, resource, updated legal model, legislation, law enforcement, public service.

Актуальність. Присяга у службовому праві є унікальним правовим феноменом, ресурс якого сформовано завдяки поєднанню властивостей особливого юридичного факту, правового символу, правового ритуалу, правової процедури у специфічній сфері об'єктивізації – публічно-службовій діяльності, із наданням особі, яка вперше вступає на публічну службу, правового статусу публічного службовця, що, у свою чергу, зумовлює особливий «юридико-моральний» зв'язок особи із «служінням» публічним інтересам, дотриманням нею відповідних зобов'язань такого служіння у професійній діяльності й гарантованістю такого дотримання за рахунок державно-правових заходів. Саме завдяки «присяжним» нормам регламентуються засади «вірного», «сумлінного», «відданого» служіння особи публічним інтересам, визначається спе-

цифіка правового статусу такої особи, уповноваженої «служити» публічним інтересам, й реагування держави на порушення особою відповідного урочистого публічного зобов'язання, «дефектність» «якості» морально-правового зв'язку особи із державою, роль і значення якого недооцінювати, з огляду на цільову спрямованість публічно-службової діяльності, не варто, а тим більше під час дії правового режиму воєнного стану, коли «гострота» відданості, сумлінності, патріотичності служіння особи публічним інтересам зростає у разі. За таких умов важливо усвідомлювати, що дотримання «присяжних» норм як одна із форм реалізації норм права вимагає оновлення засад регламентації, саме із акцентом на особливість умов такого дотримання, а отже оновлення як регулятивних засад, так і охоронних, із забезпеченням релевантності

правового підґрунтя використання ресурсу всього інституту «присяжних» норм й сфери та умов їх об'єктивізації, а це, у свою чергу, й «якості» такого використання не тільки в умовах «звичайного», а й особливого правового режиму, в т.ч. й в умовах дії правового режиму воєнного стану, що в умовах сьогодення для України набуває неабиякого практичного значення.

Все це зумовлює формулювання мети цієї роботи, а саме: на підставі аналізу наявних тематичних джерел та з урахуванням реальних викликів часу, запропонувати модель нормативного закріплення засад використання ресурсу присяги у службовому праві під час дії правового режиму воєнного стану, забезпечивши підґрунтя для «якісного» існування такого феномену не лише в умовах «звичайного» правового режиму регламентації публічно-службових відносин, а й «відреагувати на запит реального служіння Українському народові» в унікальних правових режимах. Об'єктом роботи є суспільні відносини, які виникають у процесі публічно-службової діяльності особи. Предмет формує ресурс присяги у службовому праві саме у період дії правового режиму воєнного стану.

Стан розробки питання. Одразу ж варто зазначити, що проблематика присяги як правового явища в цілому, а також галузевий аналіз феномену присяги привертав увагу вчених-юристів (зокрема, роботи В. Андреева, О. Кравчука, М. Маськовітої, В. Цуркана та ін.) щоправда у різному прояві ступеню деталізації дослідження, комплексності дослідження, комплексності підходу. Як наслідок, в наявності роботи, із висвітленням генези присяги у праві, видового її розмаїття, окремих аспектів її ресурсу. Втім, всі наявні тематичні роботи присвячені аналізу «стандартної» моделі присяги у службовому праві, що є цілком логічним з огляду на наявне правове підґрунтя використання ресурсу присяги. Взагалі відсутні будь-які роботи, із виокремленням аналізу ролі і значення присяги у службовому праві в умовах «нестандартного» правового режиму, що пояснюється, насамперед, все ж таки дещо спрощеним підходом до доктринального дослідження ресурсу присяги у праві в цілому, звуженням обсягу сфери тематичного фахового наукового пошуку, що й зумовлює відповідну прогалину. Натомість, в наявності і дослідження «особливих», «нестандартних» правових режимів, серед яких і режим воєнного стану, результатом яких слід вважати численні тематичні фахові праці (наприклад, роботи С. Кузніченка, І. Соколової тощо). Щоправда, у наявних роботах взагалі не досліджується специфіка прояву ресурсу присяги у службовому праві саме в умовах впровадження вищезазначених режимів. Отже, за умови наявності інтересу з боку вчених-юристів до феномену присяги та «особливих» «нестандартних» правових режимів, специфіка прояву ресурсу присяги в умовах саме особливого періоду воєнного стану залишається поза увагою. В умовах запровадження воєнного стану в Україні й актуалізації у зв'язку із цим нормотворчої діяльності задля забезпечення релевантності правозастосування реальним викликом часу, «гостроти» набуває проблематика формування «якісного» наукового базису для сучасного нормотворення та правозастосування в умовах дії правового режиму воєнного стану для максимального використання унікального ресурсу феномену присяги у службовому праві.

Методологічне підґрунтя для роботи формує сукупність як загальнонаукових, так і спеціальних методів наукового дослідження. Так, зокрема, діалектичний дозволив проаналізувати відповідне явище у розвитку, історико-правовий – виявити передумови для формування присяги у службовому праві як інституційного явища й умовного поділу його ресурсу залежно від різновиду «базового» правового режиму у певний час у державі. Тематичний понятійний апарат сформовано за допомогою логічного методу, методу експертних оцінок, що також дозволило виявити проблемні питання в унормуванні засад вико-

ристання ресурсу присяги у службовому праві й зокрема у період впровадження дії правового режиму воєнного стану. За допомогою прогнозування та моделювання сформовано пропозиції щодо удосконалення унормування вищезазначених засад задля «якісного» застосування «присяжних» норм в умовах впровадження «нестандартних» правових режимів.

Виклад основного матеріалу. I. Присяга у службовому праві: характеристика унікальності ресурсу. Традиційно присягу у публічно-службовій діяльності розглядають як «публічну обіцянку», «обітницю», «клятву вірності» особи, яка вступає вперше на публічну службу, і яку вона зобов'язується дотримуватися впродовж всієї своєї професійної службової діяльності, а у разі ж порушення її притягується особа до відповідальності. Не зважаючи на розмаїття авторських визначень присяги у праві в цілому і у службовому праві (з акцентом уваги на специфіку та розмаїття видів публічної служби) зокрема, все ж таки реальний ресурс цього правового феномену варто розглядати не спрощено, а комплексно, з акцентом уваги на певну його унікальність. Насамперед мова йде про історично-зумовлені передумови формування присяги у службовому праві в якості інституційного формування у системі національного права. Якщо в історичних джерелах права згадується «обітниця вірності Богу», «клятва вірності Богу», «обітниця у церкві», «клятва перед Богом і своєю совістю», «присяга вірності государю», «присяга на вірність Богу і князю» [1, с. 120-121; 2, с. 27-28], в т.ч. із «Хресним цілуванням», «доторканням до священного предмету, що знаходиться на певній відстані від особи, й особа, яка присягає, дотягується до цього й присягає, підтверджує вірність своїх слів, надаючи ... словам священного урочистого змісту» [3, с. 107]. У подальші ж періоди розвитку нашої держави присяга вже розглядається як «обітниця вірності особи, яка вступає на певну посаду, як Богу Всемогутньому, так і панам райцям, всьому поспільству міста ... щодо виконання своїх обов'язків, сумлінності, відданості, чесності ...» [2, с. 28]. У сучасних доктринальних та нормативних джерелах присяга вже визначається як «... офіційна урочиста обіцянка дотримуватися певних зобов'язань, зокрема на підтвердження вірності тій чи іншій справі, діяти відповідно до Конституції» [4, с. 27], «клятва на вірність Конституції та служінню народу, яку обов'язково дає посадова особа, яка вступає на високу державну посаду» [4, с. 21; 5, с. 90]. Унормовані тексти присяги фіксують «... усвідомлення особою високої відповідальності й її урочисту присягу на вірність служіння Українському народові, дотримання Конституції та законів України, втілення у життя їх, поваги та охорони прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина, честі держави, сумлінного виконання службових обов'язків («ст. 36 Закону України «Про державну службу»), «... урочисту присягу особи, яка вступає на публічну службу, ... Українському народові у вірності, відданості, сумлінності, чесності під час служіння, ... недопущені її порушення» [6]. Одночасно із збільшенням кількості норм права, які регламентували засади використання ресурсу присяги публічно-службової діяльності, виокремленням відповідних однорідних суспільних відносин як безпосереднього предмету регулюючого впливу, «наповнювався» і сам ресурс присяги, завдяки поєднанню регулятивного та охоронного елементів, матеріального та процесуального аспектів. Як наслідок, варто виокремлювати: а) суб'єктний аспект присяги, який фактично формують: 1) особа, яка складає присягу, яка вперше вступає на публічну службу, зобов'язується дотримуватися її під час всієї службової кар'єри; 2) суб'єкт, на вірність якому присяга складається, – таким є «монособ'єкт» – Український народ. Варто зазначити, що чинні нормативні акти, які фіксують тексти присяги у публічно-правовій діяльності, безпосередньо фіксують вказівку на такого суб'єкта – або

ж один раз (наприклад, ст. 36 Закону України «Про державну службу», ст. 64 Закону України «Про національну поліцію») або ж навіть декілька разів (наприклад, Статут внутрішньої служби Збройних Сил України); 3) опосередковані суб'єкти, які сприяють реалізації «присяжних» відносин (забезпечують організаційний аспект складання особою присяги, її дотримання й дисциплінарне провадження у разі порушення особою такої присяги); б) змістовний аспект присяги, щодо визначення якого вже протягом тривалого часу у правовій доктрині точаться дискусії, щоправда при загальній однаковості позицій вчених-юристів відносно його унікальності, своєрідності, що й впливає на ресурс присяги в цілому. Навіть з огляду аналізу положень історичних джерел права, безпосередньо присвячених проблематиці присяги у публічно-службових (у будь-яких проявах) відносинах, із вказівкою на суб'єкта, на вірність якому особа присягу складала, на місце складання присяги, заходи реагування у разі її порушення, можна умовно виокремлювати у змісті присяги кілька складових (із різною їх назвою) та простежити генезу їх домінування. Так, зокрема, у період витоків свого формування відповідна присяга була «переважно релігійною», особа складала присягу «на відданість Богу», «клятву вірності Богу і перед своєю совістю», «у церкві» й острахом «Божої кари у разі її порушення». У подальші історичні періоди формування української державності зміст присяги набуває й ознак правового явища, із вказівкою на декількох суб'єктів, на вірність яким присяга складається («на вірність Богу і князю», «на вірність Богу і гетьману», «вірність Гетьману пану і Богу» тощо), урізноманітненням місця її складання та впровадженням заходів державно-правового, поряд із релігійним, примусу у разі порушення особою присяги. При цьому можна навіть стверджувати, що дві складові змісту не тільки співіснують, а й змінюється їх співвідношення, вагомість, що знаходить своє унормування в актах службового законодавства. Відбувається певна трансформація присяги із суто релігійного явища у «комплексне утворення» [7, с. 75], яке поєднує спочатку моральний та правовий аспекти, а у подальшому правовий та моральний аспекти (важливо уточнити зміну їх пріоритетності у формуванні змісту присяги), що безпосередньо пов'язане із «специфікою «емоційного» аспекту формування правосвідомості особи, яка служить публічним інтересам [7, с. 75]. Тобто, у змісті присяги варто виокремлювати дві складові – правову та моральну, а отже і правові та моральні зобов'язання. Якщо перші передбачають «її складання, дотримання, а у разі її порушення й притягнення особи до юридичної відповідальності» [8, с. 143], тоді як інші – пов'язані із «нейролінгвістичним кодом, що утворює у свідомості особи ... цінності – патріотизм, добросовісність ... повагу до особи, до законів» [9, с. 148], пов'язані із престижем публічної служби, правового статусу публічного службовця ... відчуттям значимості виконуваних ним функцій ...» [8, с. 143], із «служінням публічним інтересам через призму моралі, етики» [10, с. 13]. Варто погодитися із тим, що присяга поєднує «ідею обов'язку», «ідею служіння», які пов'язані із «позитивними емоціями й формуванням почуття ідентичності із спільнотою... відповідальністю перед останньою за свої дії, вірністю, відданістю своїм зобов'язанням» [11, с. 170]. Саме таке поєднання складових змісту присяги зумовлює її особливість, як і особливість зв'язку особи, яка складає і дотримується присяги у своїй професійній публічно-службовій діяльності, та суб'єкта, на вірність якому присяга складається й у подальшому дотримується. Це «зв'язок», який формується завдяки цінностям «відданість», «віра», «обов'язок» [10, с. 13]. І порушення таких цінностей зумовлює «корозію» унікальності зв'язку, завдяки чому «присяжні» відносини не є простими церемональними, символічними або організаційно-трудовими відносинами,

це «ціннісні» відносини особи і суб'єкта, інтересами якого особа служить, відносини особи і Українського народу. в) процедурний аспект присяги, при цьому із його умовним поділом на «позитивний» процедурний аспект та «негативний» процедурний аспект, де перший безпосередньо пов'язаний із процедурою складання присяги та її дотримання у публічно-службовій діяльності особи, а інший – із процедурою притягнення особи до відповідальності за порушення нею присяги.

Отже, можна констатувати специфічність присяги у службовому праві як інституційного правового явища, ресурс якого формують регулятивні та охоронні, матеріальні та процедурні «присяжні» норми права, із умовним виокремленням у ньому суб'єктивного, змістовного та процедурного аспекту, які у сукупності й формують відповідну унікальність.

П. Правовий режим воєнного стану як сфера об'єктивізації «особливої» моделі присяги у службовому праві. Вищезазначені положення характеризують «стандартну», «звичайну», «базову» унормовану модель присяги у публічно-правових відносинах, яка впроваджується у життя в умовах «стандартного» правового режиму. Водночас, з урахуванням певних загроз життєдіяльності, безпечі існування держави, територіальної цілності, передбачаються можливості впровадження «особливих», «спеціальних» правових режимів, які відрізняються істотно від останніх, що й передбачає підвищену увагу з боку держави до впровадження окремих додаткових правових інструментів, зміну моделей взаємовідносин між суб'єктами, в т. ч. й публічно-службової діяльності, різний ступінь деталізації нормативних приписів, впровадження інших практик правозастосування тощо для забезпечення функціонування держави, реалізації та захисту публічних інтересів, вирішення різних нагальних екстраординарних завдань, що безперечно передбачає виникнення передумов для впровадження додаткових (поряд із вже існуючими) варіантів унормування ресурсу правових інститутів, серед яких цілком можна називати й інститут присяги у службовому праві. До таких неординарних правових режимів цілком можна віднести правовий режим воєнного стану, впровадження якого в Україні (Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», Закон України від 24.02.2022 «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні», Указ Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» від 14.03.2022 року № 133/2022, Закон України від 15.03.2022 р. «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні») й актуалізувало питання можливої модифікації ресурсу присяги у службовому праві, із виокремленням унормованої моделі, впровадження якої можливе саме в умовах запровадження правового режиму воєнного стану. Режим дії воєнного стану є одним із різновидів особливого правового режиму (виокремлюється залежно від реальних умов запровадження й є протилежним по відношенню до звичайних правових режимів, які діють «за звичайних умов») [12, с. 681; 13, с. 200-202], що «вводиться в Україні або її окремих місцевостях у разі збройної агресії, загрози нападу, небезпеки державній незалежності, територіальної цілності, передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії, забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності, територіальної цілності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень» [12, с. 811]. Особливість правового режиму воєнного стану із необхід-

ністю передбачає підвищення ролі і значення у період його дії у професійній публічно-службовій діяльності присяги як «особливого зв'язку» такої особи із державою, ролі і значення «відданого», «сумлінного», «чесного», «відповідального» служіння також особи публічним інтересам. За умов впровадження такого режиму професійна публічно-службова діяльність особи має бути сконцентрована у нерозривному поєднанні правового та морального змісту присяги на «служіння» інтересам Українського народу «понад усе!». Це має бути не просто зразкове виконання своїх службових обов'язків, а саме «особливе», «надзвичайне» спрямування (із концентрацією всіх без винятку зусиль) публічного служіння особи, із усвідомленням особою своєї значимості для вирішення завдань, визначених впровадженням дії правового режиму воєнного стану. За таких умов вбачається доцільним обґрунтування можливості умовного поділу правового режиму присяги у службовому праві на два різновиди – присяга у службовому праві в умовах звичайного («стандартного», «базового») правового режиму, із «стандартною» моделлю публічно-службової діяльності та присяги особи, яка уповноважена на реалізацію та захист публічних інтересів, а також присяга у службовому праві в умовах воєнного стану (не зважаючи на розмаїття класифікаційного поділу правових режимів за різними критеріями [12, с. 680-682; 13, с. 200-202], й виокремлення й інших особливих режимів, для присяги у службовому праві значення для з'ясування доцільності виокремлення саме додаткової нормативної моделі її існування мають реальні умови впровадження воєнного стану), із дещо модифікованим підходом законодавця до погляду на ознаки присяги у службовому праві та їх прояв в умовах дії воєнного стану та на усвідомлення публічними службовцями своєї унікальності та значимості у їх «зв'язку» із державою для забезпечення вирішення завдань впровадження воєнного стану. Доцільним вбачається в аспекті поєднання суб'єктивного, змістовного та процедурного аспектів ресурсу присяги, а також інституційного погляду на присягу у службовому праві у системі національного права при унормуванні моделі присяги у службовому праві в умовах дії правового режиму воєнного стану передбачити: а) спрощений процедурний порядок складання присяги особою, яка вперше вступає на публічну службу, саме в умовах дії правового статусу воєнного стану, щоправда, «спрощений» не має асоціюватися або ж отожднюватися із суто формальною процедурою (організаційні дії, часові межі, суб'єктна присутність громадськості тощо); б) впровадження особливих моделей відносин між суб'єктами публічно-службової діяльності у період дії правового режиму воєнного стану, в т. ч. із безпосередніми керівниками, щодо посилення гарантій «сумлінного, відданого, чесного, відповідального служіння особи Українському народові», організації публічно-службової діяльності, виконання особою наказів, розпоряджень, доручень керівників й дотримання присяги у публічно-службовій діяльності; в) забезпечення кореляції правової та моральної складових змісту присяги у службовому праві в умовах дії правового режиму воєнного стану, із релевантністю результативності публічно-службової діяльності особи у зазначений час для вирішення завдань впровадження відповідного правового режиму, авторитету публічної служби та правового статусу публічного службовця в умовах саме воєнного стану; г) посилення ролі і значення охоронних «присяжних» норм й впровадження кримінальної відповідальності особи за порушення нею присяги в період дії правового режиму воєнного стану, із кореляцією їх із змістом відповідних норм та змісту норм права

за скоєння публічним службовцем суміжних протиправних діянь (зокрема, державної зради). Специфіка умов впровадження правового режиму воєнного стану, його зміст та призначення вимагають адекватного реагування з боку законодавця щодо створення реального (дієвого за змістом та ефективного у застосуванні) нормативного підґрунтя для максимального використання ресурсу публічно-службової діяльності, присяги у службовому праві в особливих умовах функціонування держави, забезпечення «особливого», «унікального», «понаднормованого (у розумінні наявних у особи ресурсів)» служіння публічного службовця Українському народові. І у цьому контексті внесення відповідних змін (як прояв найближчої у часі нормотворчої перспективи) до актів чинного службового законодавства стосовно виокремлення засад використання ресурсу присяги у службовому праві (із корегуванням та узгодженням їх із положеннями Закону України від 12.05.2015 року «Про правовий режим воєнного стану» та кримінального законодавства) у період дії правового режиму воєнного стану (поряд із звичайним режимом), а у подальшому виокремлення відповідних засад в окремих статтях окремого розділу кодифікованого акту про публічну службу (як прояв подальшої перспективи нормотворчої діяльності) виглядає як цілком логічний, своєчасний акт сучасної вітчизняної нормотворчої діяльності, що узгоджується із пріоритетами загальної вітчизняної ургентної нормотворчості воєнного періоду, яка зорієнтована на «перезавантаження» унормування моделей взаємовідносин публічно-службової діяльності (зокрема, законопроект № 7171 від 17.03.2022 року).

Висновки. В умовах впровадження в Україні правового режиму воєнного стану актуальним є формування оновленого нормативного підґрунтя для використання ресурсу всіх без винятків правових інститутів для ефективного вирішення визначених завдань особливого періоду існування держави. З огляду на певну модернізацію правових засад публічно-службової діяльності в Україні в умовах впровадження правового режиму воєнного стану слушним є перегляд засад використання ресурсу інституту, який забезпечує «особливий зв'язок» публічного службовця й Українського народу, задля релевантного вимогам реального часу «відданого, чесного, сумлінного, відповідального» служіння публічного службовця інтересам Українського народу. Доцільним є умовне розмежування правового режиму присяги у службовому праві в умовах «звичайного» правового режиму (із збереженням існуючої нормативної моделі її існування) та присяги у службовому праві в умовах дії правового режиму воєнного стану, із закріпленням (внесенням змін до чинних актів службового законодавства у вигляді окремої статті в умовах сучасної вітчизняної нормотворчості періоду дії правового режиму воєнного стану в Україні та у подальшій перспективі із виділенням окремої глави в окремому розділі кодифікованого акту про публічну службу) засад спрощення прояву процедурного аспекту складання присяги (за умови усунення помилкового отожднювання із суто формальністю), модифікації моделі взаємовідносин суб'єктів «присяжних» правовідносин щодо гарантування цільового спрямування присяги, посилення ролі і значення охоронних «присяжних» норм, в т.ч. й впровадженням кримінальної відповідальності за порушення публічним службовцем присяги у період дії правового режиму воєнного стану, що й дозволить не лише врахувати всю унікальність ресурсу присяги у службовому праві, а й забезпечити використання її ресурсу для результативності публічно-службової діяльності в умовах особливого режиму правового регулювання суспільних відносин у державі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев В.О. Становлення та розвиток інституту присяги державної служби. *Державне управління та місцеве самоврядування*. Вип. 2 (37). 2018. С. 118-125.
2. Андреев В.О. Генезис присяги державного службовця як складового елементу його правового статусу. *Public Administration Aspects*. № 6 (3). 2018. С. 25-31.
3. Кравчук О.Л. Історичний розвиток поняття «присяга». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2015. № 13. Т. 1. С. 107-111.
4. Цуркан В.І. Присяга судді як невід'ємний структурний елемент його правового статусу. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2010. № 3. С. 18-27.
5. Права і влада в афоризмах і висловах. *Право України*, № 7, 1999, 90 с.
6. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року № 548-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text> (Дата звернення 28.09.2021 р.).
7. Інститут присяги у службовому праві України : монографія / Д.С. Кремова. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 176 с.
8. Битяк Ю.П. Публічна служба : посібник для підготовки до іспиту / Ю.П. Битяк, Н.П. Матюхіна, С.А. Федчишин; за заг. ред. Н.П. Матюхіної. Харків: Право, 2018, 260 с.
9. Андреев В.О. Присяга державного службовця в механізмі проходження державної служби в Україні : дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук. 25.00.03. – державна служба. Національна академія державного управління при Президентові України. Київ. 2019. 240 с.
10. Кравчук О.Л. Припинення державної служби за порушення присяги : автореф. дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Львів. 2021. 20 с.
11. Маськовіта М. М. Теоретико-правовий аналіз поняття «присяга». *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2015. № 825. С. 167–171.
12. Велика українська юридична енциклопедія : у 20-ти томах. Т. 5. : Адміністративне право / редкол. Ю.П. Битяк (голова) та ін.; Національна академія правових наук України; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Харків : Право. 2020. 960 с.
13. Коломоєць Т.О. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2011, 576 с.